

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **Y. P.**, zast. Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, Ph.D., advokátem, se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 2014, č. j. 2 Az 5/2013 - 51,

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 2014, č. j. 2 Az 5/2013 - 51, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 12. 3. 2013, č. j. OAM-82/ZA-ZA06-K01-2011, žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný v odůvodnění rozhodnutí konstatoval, že neshledal žádnou souvislost mezi důvody udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a tvrzením žalobce, že „v roce 2007 založil na Ukrajině firmu zabývající se prodejem diamantů a šperků „X“, v důsledku čehož měl být celkem třikrát (jednou v roce 2007 a dvakrát v období jara a léta roku 2008) kontaktován pracovníkem ukrajinské tajné služby SBU, který ho měl nutit ke spolupráci, respektive měl po žadateli požadovat poskytování informací o klientech firmy, a to i z české strany, dále o českém zakladateli firmy a posléze i informace vojenského a ekonomického charakteru. Poté, co žadatel odmítl, tak mu příslušné orgány jeho země měly odmítnout vydat nový cestovní doklad s tím, že na jeho případ je dána „plomba“ SBU.“ Žalovaný, zejména na základě informací získaných od Ministerstva zahraničních věcí, učinil závěr, že žalobce svá tvrzení účelově vygradoval ve snaze legalizovat svůj pobyt v České republice a získat některou formu mezinárodní ochrany. Obavy žalobce, že by mohl být po návratu do své země, tedy na Ukrajinu, vážněji perzekuován, podle žalovaného nejsou skutečné. Žalobcem uvedená tvrzení žalovaný označil jako nevěrohodná z důvodu značného množství nesrovnalostí a rozporů. Pro tento závěr podle žalovaného svědčí dostatek nashromážděných podkladů, a proto již v řízení nebylo nutné provést žalobcem navržený důkaz spočívající ve vyžádání informací od

Úřadu pro zahraniční styky a informace. Žalovaný se dále zabýval otázkou, zda žalobce naplnil důvody pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny, humanitárního azylu či doplňkové ochrany podle § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu. Žalovaný učinil závěr, že v případě žalobce nejsou splněny zákonné podmínky pro udělení azylu za účelem sloučení rodiny. Rodinná, sociální, ekonomická ani zdravotní situace žalobce neodůvodňuje udělení humanitárního azylu. Podle žalovaného rovněž není důvod se domnívat, že by žalobci po návratu na Ukrajinu hrozilo nelidské nebo ponižující zacházení a trestání ve smyslu judikatury Evropského soudu pro lidská práva, popřípadě uložení či vykonání trestu smrti. Žalovaný tedy žalobci neudělil ani doplňkovou ochranu.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 4. 2014, č. j. 2 Az 5/2013 - 51, zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného. Soud v odůvodnění rozsudku konstatoval, že si je vědom ustanovení § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle kterého je povinen vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, avšak vzhledem k charakteru azylového řízení se soud rozhodl vzít v úvahu také skutečnosti, které na Ukrajině nastaly po únoru 2014. Soud v této souvislosti uvedl: „*Bývalý prezident Janukovič byl zbaven své funkce, byla jmenována nová vláda, z členů opozice, propuštění všichni političtí vězni, včetně pí. Timošenkové, která po propuštění založila politické uskupení „Vlast“, za které kandiduje na prezidentku Ukrajiny v prezidentských volbách, které budou v květnu 2014.*“ S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40, Městský soud v Praze konstatoval, že žalobce neuvedl žádné azylově relevantní důvody, které jsou taxativně vyjádřeny v § 12 zákona o azylu. Soud dále poukázal na skutečnost, že ukrajinské státní orgány žalobce nijak neperzekvovaly, když Ukrajinu pravidelně, přibližně osmkrát ročně navštěvoval, když v roce 2007 založil obchodní společnost se sídlem v Kyjevě, ani když se mu podařilo prodloužit platnost svého cestovního dokladu. Problémy měly nastat v souvislosti s tím, že žalobci sice byl vyhotoven nový cestovní pas, avšak nebyl mu, respektive osobě, kterou k tomuto úkonu zplnomocnil, vydán. Soud vzal v úvahu, že žalobce během správního řízení předložil žalovanému potvrzení o nevydání cestovního dokladu a fotokopii cestovního dokladu, kterou podle svého tvrzení získal neoficiální cestou. Uvedená potvrzení však soud při porovnání s předloženou fotokopií označil za nevěrohodná. Soud dále zpochybnil tvrzení žalobce, že by mohl být po návratu na Ukrajinu vystaven zinscenovanému trestnímu řízení. Podle soudu toto tvrzení vylučuje změna politické situace na Ukrajině, „*když ke moci se dostali opoziční síly, když byl odvolán prezident, rozpuštěna vláda a jmenována vláda nová, která podepsala dohodu o přidružení k Evropské unii, a také se zavázala veškeré zásady EU zachovávat.*“ Z těchto důvodů soud vyloučil, že by žalobce splnil podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu.

Soud dále konstatoval, že žalobce nemůže splňovat ani podmínky pro udělení azylu z důvodu sloučení rodiny podle § 13 zákona o rodině, neboť jeho manželka žije na území České republiky na základě povolení k trvalému pobytu dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o „pobytu cizinců“), nikoliv na základě uděleného azylu podle zákona o azylu. Soud dále konstatoval, že žalobce nespĺňuje podmínky pro udělení humanitárního azylu, neboť není ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2013, č. j. 5 Azs 10/2012 - 68, osobou zvláště těžce postiženou, zvláště těžce nemocnou či přicházející z oblasti postižené významnou humanitární katastrofou. S odkazem na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2010, č. j. 8 Azs 5/2010 - 71, samotná existence rodinných vazeb není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany v žádné její formě.

Soud dále neshledal důvody pro poskytnutí doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, přičemž poznamenal, že Ukrajina zrušila trest smrti a vnitrostátní ozbrojený konflikt,

pokračování

který se na Ukrajině odehrává, je omezen výlučně na východ země, kde se žalobce dříve nezdržoval. Vzhledem k tomu, že žádnému rodinnému příslušníkovi žalobce nebyla udělena doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu, tak žalobce nesplňuje ani podmínky doplňkové ochrany podle § 14b zákona o azylu. V závěru odůvodnění rozsudku soud uvedl, že „[p]okud se týká námitek žalobce, že pokud se týká problému s vystavováním cestovního dokladu žalobci státními orgány Ukrajiny, se měl žalovaný obrátit na Úřad pro zahraniční styky a informace, je zcela liché a to zejména poté, co v únoru r. 2014 došlo ke změně politického systému na území Ukrajiny, a k moci se dostaly opoziční síly, kdy prezident republiky Janukovič byl zbaven své funkce a uprchl, byla jmenována nová vláda, která podepsala přidružení k EU, a tím se zavázala i zachovávat základní zásady EU.“

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Namítal, že Městský soud Praze aproboval nezákonný postup žalovaného, který nezjistil skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, čímž porušil § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný odmítl provést stěžovatelem navrhovaný důkaz, spočívající v prověření jeho tvrzení Úřadem pro zahraniční styky a informace, aniž by se s touto skutečností řádně vypořádal v odůvodnění rozhodnutí ve smyslu § 68 odst. 3 správního řádu. Žalovaný podle stěžovatele nepřihlédl ke dvěma potvrzením o tom, že cestovní doklad nebude stěžovateli ukrajinskými úřady „v podstatě nikdy vydán“ a bez jakýchkoliv důkazů spekuloval o padělání tohoto dokumentu. Stěžovatel uvedl, že v azylovém řízení by mělo být důkazní břemeno rovnoměrně rozděleno mezi žadatele o azyl a správní orgán. Žalovaný však podle stěžovatele bezdůvodně hodnotil důkazy v rozporu se základními zásadami správního řízení v neprospěch stěžovatele. Žalovaný i soud podle stěžovatele postupovali v rozporu s § 12b zákona o azylu, neboť stěžovatel hodnověrně popsal, že mu bylo nezákonně vyhrožováno ukrajinskou tajnou službou a v návaznosti na to mu úmyslně nebyl vydán již vyhotovený cestovní doklad. Z dalších důkazů podle stěžovatele vyplynulo, že perzekuovaná osoba nemá na Ukrajině naději domoci se právní ochrany. Na základě těchto skutečností se stěžovatel domnívá, že by proti němu po návratu na Ukrajinu mohlo být vykonstruováno falešné obvinění ze spáchání trestného činu a mohlo by mu být znemožněno opustit Ukrajinu v důsledku nevydání cestovního dokladu. Podle stěžovatele lze obavy z perzekuce ze strany ukrajinských státních úřadů subsumovat pod § 12 zákona o azylu, neboť „[s]těžovatel byl/je perzekuován z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, respektive pro zastávání určitých politických názorů, neboť jako úspěšný podnikatel reflektující liberální hodnoty se odmítl podrobit nátlaku tajných služeb, udávat, případně keřlivě obviňovat své klienty a v příčinné souvislosti s tímto svým jednáním byl ze strany těchto státních úřadů perzekuován a to primárně nevydáním cestovního dokladu se všemi konsekvencemi z tohoto faktu vyplývajícími.“

Podle stěžovatele soud dále nezohlednil, že v jeho případě byly naplněny podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu i doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Stěžovatel uvedl, že z rozhodnutí žalovaného nejsou patrné konkrétní skutečnosti, na jejichž základě nebyl udělen humanitární azyl, ani doplňková ochrana, což je v rozporu se závěry, které Nejvyšší správní soud učinil v rozsudku ze dne 29. 8. 2005, č. j. 4 Azs 421/2004 - 99. Žalovaný se podle stěžovatele nevypořádal s námitkou ohledně hrozícího rozpadu jeho rodiny, neboť a priori vyloučil udělení mezinárodní ochrany z důvodu rodinné situace, navzdory rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2010, č. j. 2 Azs 14/2010 - 92, který za určitých výjimečných okolností připouští udělení doplňkové ochrany, pokud by vycestování cizince do země původu představovalo porušení práva na rodinný život podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Žalovaný dle stěžovatele nezohlednil, že stěžovatel již k Ukrajině nemá téměř žádný vztah a že se v současnosti v České republice léčí se zdravotními problémy.

Stěžovatel dále namítl, že se soud nevypořádal s tím, že postup žalovaného v rozporu s § 2 odst. 4 správního řádu založil nedůvodné rozdíly mezi skutkově podobnými případy, když

v mediálně známých kauzách například manžela bývalé premiérky nebo ministra bývalé vlády Ukrajiny rozhodl, že se na Ukrajině nelze spoléhat na zákonnost jednání státních úřadů, zatímco v případě stěžovatele dovozuje opačné závěry. Stěžovatel označil napadený rozsudek za nepřezkoumatelný, neboť soud odůvodnil zamítnutí žaloby zejména změnou okolností na Ukrajině, přičemž tuto skutečnost interpretoval bez relevantních důkazů v neprospěch stěžovatele. Soud se podle stěžovatele nevypořádal s výše uvedenými námitkami ani s námitkami vůči nepřiměřenému zkrácení lhůty k vyjádření k podkladům během azylového řízení. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze a podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zrušil i rozhodnutí žalovaného.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zopakoval argumenty pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany a odkázal na obsah odůvodnění správního rozhodnutí, vlastní vyjádření k žalobě a na odůvodnění rozsudku Městského soudu v Praze.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, uvádí, že *„[p]řesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“*

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, neboť v rozsudku Městského soudu v Praze shledal zásadní právní pochybení ve smyslu usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. Městský soud v Praze v odůvodnění rozsudku uvedl, že vědomě neaplikoval ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., podle kterého *„[p]řezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.“* Soud tento právní závěr odůvodnil tvrzením, že jej vyžaduje charakter azylového řízení. Skutkový stav, který nastal až po rozhodnutí žalovaného, ovšem soud vyložil v neprospěch stěžovatele, a jen proto zamítl jeho žalobu. Takový závěr je však v rozporu se zákonem, kterým je soud podle čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky vázán.

V rámci soudního přezkumu správních rozhodnutí ve věcech mezinárodní ochrany může nastat situace, kdy je třeba na základě čl. 10 Ústavy České republiky upřednostnit před aplikací § 75 odst. 1 s. ř. s. užití čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, publikované pod č. 209/1992 Sb., (dále jen „Úmluva“). Tato situace však nastává pouze tehdy, pokud by ve smyslu uvedených ustanovení Úmluvy mohlo navrácením žadatele o mezinárodní ochranu dojít k porušení zásady non refoulement, respektive k ohrožení práva na život nebo k porušení zákazu mučení v důsledku zhoršení situace, ke kterému v zemi žadatele o mezinárodní ochranu došlo až po vydání rozhodnutí správního orgánu. Tento závěr potvrzuje judikatura zdejšího soudu například v rozsudku ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131. Z povahy věci tedy § 75 odst. 1 s. ř. s. nelze neaplikovat s poukazem na skutečnost, že v zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu došlo po vydání rozhodnutí správního orgánu ke zlepšení situace, jak učinil Městský soud v Praze. Tento postup je v rozporu s čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky a § 75 odst. 1 s. ř. s.

pokračování

Z odůvodnění rozsudku je zřejmé, že soud nevycházel z nového skutkového stavu pro účely zachování zásady non refoulement, ale že na základě tohoto nového skutkového stavu vypořádal žalobní námítky stěžovatele, které směřovaly proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany. Soud tak na straně 11 rozsudku explicitně uvedl, že neuvěřil tvrzeným obavám stěžovatele, neboť se domnívá, že ukrajinská tajná služba v současnosti není schopna zinscenovat vůči němu trestní řízení. Na straně 13 odůvodnění rozsudku soud uvedl, že požadavek stěžovatele na obstarání důkazu od Úřadu pro zahraniční styky a informace je zcela lichý, neboť po únoru 2014 došlo ke změně politického systému na Ukrajině, čímž se vyřešily případné problémy stěžovatele.

Na okraj napadeného rozsudku musí Nejvyšší správní soud poznamenat, že forma, ve které ho Městský soud v Praze vyhotovil, způsobuje jeho obtížnou srozumitelnost, a to vzhledem k absenci členění textu na odstavce, velkému množství překlepů, nesprávné stylistické úpravě a větne skladbě.

Nejvyšší správní soud ze shora uvedeného důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. Proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 4. 2014, č. j. 2 Az 5/2013 - 51, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je soud podle odstavce čtvrtého téhož ustanovení vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu. V novém rozhodnutí Městský soud v Praze znovu posoudí všechny žalobní námítky stěžovatele v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s., tedy vzhledem ke skutkovému stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného. Soud také podle § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. rozhodne o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. července 2014

JUDr. Jíří Palla
předseda senátu